

א. לדעת התוס' (להלן כו ובשבת כד. וכ"כ הראב"ד בהשגותיו על המאור. וע' תמים דעים קכ), למאן דאמר נדרים ונדבות אינם קרבים ביו"ט, איסור תורה הוא אבל אין לוקים עליו (עתוס' לעיל יב:). והרז"ה והרשב"א נקטו שלוקים כשאר מלאכת יו"ט (וכן יש אומרים בדעת הרמב"ם. ע' עמודי אור כט). ומהמאירי (להלן כ) מבואר שאינו איסור תורה ממש. וכתב שבדיעבד אם עבר והקריב – יצא ידי נדרו. ומפשטות דברי הרמב"ם (שגגות ב, יד) נראה שאפילו באיסור תורה בדיעבד יצא ידי נדרו.

ב. כתבו התוס' (בחגיגה ז: ד"ה עולות) שנדרים ונדבות קרבים ביום טוב על מנת לצאת בהם מצות שמחה, לכולי עלמא. ונראה שלא הותר לקיים מצות שמחה בנדרים ונדבות אלא לעני אבל לא לעשיר (עפ"י חזון איש קכט לדף ז סק"ג – בישוב קושית הטורי-אבן).

ג. להלכה נוקטים שנדרים ונדבות אינם קרבים ביום טוב (עפ"י רמב"ם חגיגה א, ח ועוד – וכפשטות הסוגיות). ואולם דעת ר"א ממיץ (בספר יראים קיג) שקרבים (והיא שיטה מחודשת – ע' בבאור דבריו בשבט הלוי ח"ו סה, ח).

בחול המועד הכל מודים שנדרים ונדבות קרבים, עולות ושלמים.

הבאת תודה בחג המצות – בפסחים יג.

'בל תאחר' בקרבנות – בראש השנה ד.

דפים יט – כ

מב. האם אדם יוצא ידי חובת שלמי חגיגה ושמחה בהבאתו אותם מקרבנות שלמים שהוא מחויב ועומד בהם? ומה הדין כשפירש מלכתחילה 'הרי עלי תודה ואצא בה ידי חגיגה' וכדו'?

יוצא אדם ידי חובת שמחה בקרבנות שהוא מחויב ועומד בהם (ושמחת בחגך – לרבות כל מיני שמחות של בשר לשמחה, שעיקר המצוה לצורך אכילת בשר. וכן הכהנים יוצאים ידי חובת שמחה בבשר חטאות ואשמות). אבל קרבן חגיגה הריהו כשאר חובות שאינו בא אלא מן החולין ולא מדבר שהוא כבר מחויב בו. ואפילו אמר מתחילה 'הרי עלי תודה ואצא בה ידי חגיגה' [וכן 'הריני נזיר ואגלה ממעות מעשר שני'] אמר רבי יוחנן: נדור, ואינו יוצא ידי חובתו. וכן אמר מרימר מדגנפשיה.

א. כתבו התוס': דוקא באמירה כזו שהקדים חיובו, שכשאמר 'הרי עלי' נתחייב ושוב אין בכחו לומר כנגד הדין, אבל כשאמר להפך, 'על מנת שאצא משום חגיגה הרי עלי תודה' – לא. [ובתור"פ הביא מהקונטרס הטעם משום שאנו נוקטים 'תפוס לשון ראשון'. ומשמע שתלוי הדבר במחלוקת התנאים].

ויש מי שצדד בדעת הרמב"ם (חגיגה ב, יד; נזירות ח, יד) שאין חילוק בדבר (ע' חדושים ובאורים שחך בזה. וע' גם בשיטמ"ק שמביא לפרש משום מתנה על מה שכתוב בתורה לכך תנאי בטל ומעשה קיים. ולפי"ז לכאורה אין חילוק בסדר הדברים).

ב. לפרש"י תוס' והרמב"ם, אעפ"י שהתנה בפירוש – נדור ואינו יוצא ידי חובתו. ודעת הראב"ד (חגיגה ב, יד) שאם תלה הדברים זה בזה [כגון שאמר 'שאצא' לא 'ואצא'] – יוצא. וכן דעת הרמב"ן. ויש אומרים שבאופן זה שהתנה בפירוש אין בנדרו כלום (עפ"י שיטמ"ק).

- ג. אפשר שדין זה, כל דבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין, אינו אלא למצוה, אבל בדיעבד הקרבן כשר (כן צדד בקובץ שעורים, בהסבר דברי התוס').
- ד. מפשט דברי הרמב"ם (חגיגה ב, ט) נראה שיוצא אדם ידי חובת חגיגה במעשר בהמה [אבל לכתחילה לא יביא ביום טוב – גזרה שמא יעשר]. והראב"ד השיגו (וכן בשיטת חכמי איבר"א כאן מבואר כהראב"ד. וע' לחם משנה).
- ע"ע דינים נוספים בחגיגה ז-ח.

דף כ

מג. מי שצוה מחמת מיתה ואמר: תנו ארבע מאות זו לפלוני ושישא את בתי – מהו? ומה הדין כשהיפך הדברים? רב פפא הורה במעשה שאמר אחד תנו לפלוני ארבע מאות זו ושישא בתי – נוטל הלה את המעות, בין אם ישאנה בין אם לא ישאנה. אבל אמר: ישא פלוני את בתי ותנו לו ארבע מאות זו – אם ישאנה יטול ואם לאו לא יטול.

יש מי שכתב לפרש (לולא פרש"י) שרבינא היה מסופק בדין זה, שמא גם כשהקדים קבלת המעות אין נותנים לו אם לא ישאנה. ומכל מקום הלכה כדברי רב פפא ומרימר (עפ"י חדושים ובאורים).

- מד. א. קרבנות עולה ושלמים, חובה ונדבה – האם טעונים סמיכה ומניין?
 ב. האם תכף לסמיכה שחיטה אם לאו?
 ג. מי ששחט נדרים ונדבות ביום טוב – האם יזרוק את הדם אם לאו?

א. עולות ושלמי נדבה – סמיכתם מפורשת בכתוב. עולת חובה – דינה כעולת נדבה (אם משום לימוד בבנין אב, אם מהקש ויעשה כמשפט – כמשפט עולת נדבה).

שלמי חובה, כגון חגיגה; לדברי רבי יוסי ברבי יהודה לפי בית שמאי אינם טעונים סמיכה (שאינן ללמוד חובה מנדבה, שכן שלמי נדבה מצויים בכל שעה). ולרבי יוסי בן חלפתא לא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר ולדברי הכל טעונים סמיכה.

הבכור המעשר והפסח – אין בהם סמיכה. קרבנות ציבור אינם טעונים סמיכה מלבד פר הבא על כל המצוות, וכן שעיר ע"ז – לרבי שמעון (עפ"י מנחות זב, ע"ש) [וכן סומך הכהן הגדול על שעיר המשתלח ומתודה. יומא טו.]. ולפירוש אחד בתוס', עולת ציבור שבקרבנות המילואים, שהיתה לשעה – היתה בה סמיכה.

ב. לדברי רבי יוסי נחלקו בית שמאי ובית הלל האם תכף לסמיכה שחיטה אם לאו. והלכה כבית הלל שצריך לתוכפן (ומדאורייתא. ע' זבחים לב-לג שתי לשונות; תוס' מנחות סג רע"א), ולכך סומכים על שלמים ועולות ביו"ט.

בדיעבד שלא הסמיך הסמיכה לשחיטה; אם סמך בחוץ – יחזור ויסמוך בפנים (עפ"י רמב"ם מעה"ק ג, יא). ואם שהה בין הסמיכה לשחיטה או שסמך בריחוק מקום מהשחיטה בתוך העזרה – נראה מלשון הרמב"ם שאינו חוזר וסומך (עפ"י מנחת חינוך קטו, ז; אור שמח שם ג, יב). ע"ע פרטים נוספים בזבחים לב-לג.

- ג. אף לדעת האומר נדרים ונדבות אינם קרבים ביום טוב, ומדאורייתא (רב הונא), אם עבר ושחטם – זורק את הדם. לדברי רבא, דוקא אם הבשר יותר לאכילה ביו"ט זורק אבל אם נטמא הבשר או נאבד לא יזרוק. ולדברי רבה בר רב הונא אפילו נטמא זורק את הדם כדי להכשיר הקרבן, ויוקטרו אימוריו לערב.
- א. נראה לכאורה שגם בקרבן עולה נחלקו; לרבא לא יזרוק כיון שאין הבשר נאכל, ולרבה בר רב הונא יזרוק (עפ"י חדושים ובאורים).
- ב. יש מצדדים לומר שגם לרבה בר רב הונא לא הותר לזרוק אלא אם קיימים אימורים להקטרה, אבל אם נאבדו הבשר והאימורים, שמא לא הותר לזרוק (עפ"י הר צבי; זכר יצחק).
- ג. הרמב"ם השמיט דין זריקת הדם ביום טוב למי ששחט נדרים ונדבות. בכסף משנה כתב שפסק כרבה בר רב הונא שלא הותר כשאין בשר לאכילה. והנצי"ב כתב שלהלכה רשאי להקטיר האימורים ביום טוב הלכך הכל מודים שרשאי לזרוק הדם כדי להקטיר היום. ואילו הצ"ח כתב לאידך גיסא, שלהלכה שנוקטים איסור מוקצה ביום טוב – אסור לזרוק.
- משמע בגמרא (ל'אביעית אימא') שדוקא ביו"ט זורק את הדם, אבל בשבת אם עבר ושחט נדרים ונדבות לא יזרוק את הדם. וכן בכבשי עצרת ששחטן שלא לשמן בשבת – לא יזרוק. לא נמלך זורק – הורצה ויקטיר אבריו לערב.
- וכן פסק הרמב"ם (פסולי המקודשין טו, יט). ויש מדייקים מדבריו ששאר קרבנות ציבור מלבד כבשי עצרת, אם שחטם שלא לשמן בשבת – זורק את הדם (עפ"י אבי עזרי (קמא) יום טוב א, יג. וע' יוסף דעת מנחות מח).

דף כא

- מה. האם הדברים דלהלן מותרים ביום טוב?
- א. שחיטת בהמה שחציה של נכרי וחציה של ישראל.
- ב. אפיית עיסה שחציה של נכרי וחציה של ישראל.
- ג. אפיית עיסת הכלבים.
- ד. עשיית מלאכת אוכל נפש עבור נכרים; אפיית פת או שחיטת בהמה עבור בני החיל הנכרים, המטילים על ישראל טורח הכנתם.
- ה. החמת חמין לרחיצה; הבערת מדורה להתחמם בה.
- א. בהמה, חציה של נכרי וחציה של ישראל – מותר לשחטה ביו"ט. מה טעם – אי אפשר לכוזת בשר בלא שחיטה. כן אמרו רב הונא ורב חסדא.
- ישראל ונכרי שקנו שתי בהמות בשותפות – מותר לישראל לשחוט שתיהן ביום טוב (עפ"י אור זרוע; רא"ש ועוד. וע' פרטים נוספים במשנ"ב תצח ס"ק סא).
- ב. עיסה, חציה של נכרי וחציה של ישראל; רב חסדא אסר לאפותה ביו"ט מפני שאפשר לחלקה בלישה, ולא נדחית מלאכת אוכל נפש אלא לצורך אכילת ישראל.
- א. לפרש"י, לדעת רב הונא מותר לאפותה. והתוס' חולקים [שלא התיר רב הונא אלא בכגון שעל ידי אפיית ישראל בשביל הנכרי יש לו רשות ליטול מקצת מן הפת שאופה, אבל אם מלכתחילה חציה של ישראל וחציה של נכרי, אין רשות לאפות כולה].
- ב. איסור אפיית עיסה שחציה של נכרי – מדרבנן (כן מבואר בתוס' בפסחים מו:).